

KONVENCIJA MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA BR. 185. O IDENTIFIKACIJSKIM ISPRAVAMA POMORACA (2003.)

Sažetak: Dana 19. lipnja 2003. godine u Ženevi je usvojena Konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca, kojom se mijenja Konvencija istog naziva br. 108 iz 1958. godine.

Hrvatski sabor donio je Zakon o ratifikaciji Konvencije br. 185 iz 2003. godine, a prethodno nije ratificirana Konvencija iz 1958. godine.

Time se Republika Hrvatska uključuje u sustav, na globalnoj razini, o većoj sigurnosti pomoraca u međunarodnoj pomorskoj plovidbi, ali i veću sigurnost putnika, posade i brodova, država i pojedinaca.

Sadržaj Konvencije raspoređen je u 18 članaka i tri dodatka (I, II i III). Treći dodatak ima dva dijela: Obvezujući zahtjevi i Preporučeni postupci i procedure. Stvara brojne pravne i druge obveze različitim subjektima.

Konvencija je, inače na snazi od 9. veljače 2005., a do sada ju je ratificiralo 18 država. Slijedi donošenje provedbenih propisa uz nadogradnju informatičkog sustava za izdavanje biometrijskih pomorskih knjižica (informatička baza podataka koja jamči privatnost pomoraca), ali i uvođenje stalnog informacijskog centra („točke“) u državi.

Cljučne riječi: Konvencija, pomorac, identifikacijska isprava, propisi, ratifikacija

1. UVOD

Hrvatski Sabor donio je Zakon o potvrđivanju Konvencije kojom se mijenja Konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca iz 1958. godine. Riječ je o Konvenciji Međunarodne organizacije rada (dalje: MOR-a ili ILO, ili OIT) koja je usvojena u Ženevi 19. lipnja 2003. godine na 91. konferenciji (sjednici), a njome se mijenja Konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca br. 108 (1958.).

Republika Hrvatska nije ratificirala Konvenciju 108 (1958.). Sada to ispravlja i uključuje se u internacionalni sustav identifikacije pomoraca. Radi se i o obveznom sustavu na globalnoj razini koji će donijeti koristi, pomorcima koji su ukrcani ili žele biti ukrcani u međunarodnoj pomorskoj plovidbi na plovne objekte, bez obzira čiju zastavu viju, ali koji će značiti veću sigurnost putnika, posade i brodova, osiguranje odnose u nacionalnim interesima država i pojedinaca.

Konvencija br. 185 (2003.) ima ovaj sadržaj: preambulu, područje primjene, izdavanje identifikacijskih isprava pomoraca, sadržaj i oblik (identifikacijske isprave), nacionalna elektronička baza podataka, kontrola kvalitete i prosudbe, olakšice za kratak boravak na kopnu, te tranzit i prekrcaj pomoraca, trajno posjedovanje i oduzimanje, izmjene i dopune dodatka, prijelazne i

Konvencija treba omogućiti izlazak pomoraca s broda na kopno i ulazak s kopna na brod, radi iskrcaja i ukrcaja, lakše i sigurnije nego do sada, što će poboljšati sigurnosnu zaštitu identifikacije pomoraca.⁷

„... Pojam „pomorac“ znači svaka osoba koja je zaposlena ili na drugi način angažirana u bilo kojem svojstvu sudjeluje u pomorskoj plovidbi“, a slučaju sumnje je li neka osoba smatrana pomorcem „pitanje se rješava sukladno odredbama ove Konvencije od strane nadležnog tijela države, državljanstva ili stalnog boravka tih osoba nakon savjetovanja s organizacijama brodovlasnika i pomoraca“.⁸

U čl. 1. st. 3. Konvencija ima sadržaj koji je na odgovarajući način specifičan jer omogućuje da se njezine odredbe odnose i na „komercijalni pomorski ribolov“.⁹

3. IDENTIFIKACIJSKE ISPRAVE POMORACA

Postupak izdavanja identifikacijske isprave pomoraca započinje podnošenjem „odgovarajućeg zahtjeva“. Zahtjev podnosi pomorac koji je državljanin države – članice ove Konvencije ili stranac „kojemu je odobren stalni boravak na njenom državnom području“.

Država izdaje identifikacijsku ispravu „svakom“ svom državljaninu koji je pomorac (podcrtao U.M.). Identifikacijska isprava je posebna isprava, koja daje javnopravno obilježje radnopravnog odnosa ili bolje reći radnog statusa pomoraca. To je javna isprava, Posebno se izdaje i evidentira. Ima zakonsku presumpciju istinitosti.¹⁰

U čl. 2. st. 2., Konvencija utvrđuje „osim ako ovom Konvencijom nije drukčije određeno, izdavanje identifikacijskih isprava pomoraca može podlijegati istim uvjetima propisanim nacionalnim zakonima za izdavanje putnih isprava“.¹¹ Ovdje se ne radi o „istom postupku“ već o „istim uvjetima“, pa se nacionalnim zakonodavstvom to može urediti tako da se radi o „istim“ tijelima, rokovima i radnjama za odnosne isprave.

Upućuje se na upravni postupak i njegova načela, a posebno izdavanje identifikacijskih isprava „bez neprimjerenog kažnjavanja“ i pravo žalbe „u slučaju odbijanja njihovog zahtjeva“, poštivanje međunarodnih sporazuma, koji se odnose na izbjeglice i osobe bez državljanstva“.¹²

Odredbe čl. 3. Konvencije propisuju sadržaj i oblik identifikacijske isprave pomoraca. Ta isprava „mora biti u skladu s – prema svom sadržaju – modelom utvrđenim u dodatku I., koji se mogu mijenjati, ali tako da se vodi računa „o potrebi davanja članicama dovoljno vremena da provedu potrebne izmjene njihovih nacionalnih identifikacijskih isprava pomoraca i postupaka“ (podcrtao: U.M.)

7 Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru iz 1974. godine, izmijenjena i dopunjena na Diplomatskoj konferenciji Međunarodne pomorske organizacije 12. prosinca 2002. godine

8 Konvencija – čl. 1. – st. 1. i 2.

9 Isto, čl. 1. st. 3. nakon savjetovanja s reprezentativnim organizacijama vlasnika ribarskih plovila i osoba koje rade na ribarskim plovilima, nadležno tijelo može primijeniti odredbe ove Konvencije na komercijalni pomorski ribolov

Zanimljivo je da se ovdje kao subjekti ne navode organizacije ribara već (ribari) „osobe koje rade na ribarskim plovilima“. No, u svakom slučaju to bilo dobro i za posadu ribarskih pomorskih plovila.

10 Utcr, Marinko, Provedbeni propisi o pomorcima, Sindikat pomoraca Hrvatske, Rijeka, 2008.

11 Poslovi evidencije su poslovi državne uprave“, Utcr, Marinko, cit., str. 107; I Borković, Ivo, Upravno pravo, Informator, Zagreb, 1995., str. 137; i dr. Zakon o općim upravnom postupku, NN br. 47/09; Pravilnik o putnim ispravama za strance, NN br. 36/08., 28/10.; Pravilnik o obrascima i evidencijama putnih isprava hrvatskih državljana, NN br. 9/19; Zakon o putnim ispravama hrvatskih državljana, NN br. 77/99. do 74/09.

12 Zakon – Konvencija – čl. 2. st. 2. 4. i 6.

završne odredbe (sve raspoređeno u odredbama 18 članaka). Konvencija br. 185 (2003.) ima Dodatak I. „Model identifikacijske isprave pomoraca i Dodatak II. „Elektronička baza podataka“, te Dodatak III. „Zahtjevi i preporučeni postupci i prakse vezano za izdavanje identifikacijskih isprava pomoraca“ (Dio A „Obvezujući zahtjevi“ i dio B „Preporučeni postupci i procedure“).

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije kojom se mijenja Konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca iz 1958. godine (u nastavku: Zakon, Konvencija 1958.) je u članku 139. st. 1. Ustava Republike Hrvatske.²

Sustav identifikacijskih isprava pomoraca, po Konvenciji br. 185 (2003.) temelji se na biomeetrijskoj identifikaciji pomoraca „koji imaju odovarajuće pomorske knjižice izdane sukladno zahtjevima Konvencije“. To jesu strože mjere sigurnosne zaštite, ali pomorcima omogućuju određena prava i „olakšava njihovo putovanje u druge države u svrhu ukrcaja na brod, prekrcanja na drugi brod i repatrijacije, kao i njihov iskrcaj na obalu i kratkotrajan boravak u granicama grada u kojem je smještena luka pristajanja“ (shore leave).³

Kada Konvencija br. 185 (2003.) uđe u pravni sustav Republike Hrvatske stvorit će se pravne obveze njezine provedbe, a to će imati za posljedicu „izmjenu nekih postupaka i podzakonskih propisa“. To je, prvenstveno posao nadležnog Ministarstva mora i Ministarstva unutarnjih poslova „u svezi s načinom i postupkom za uzimanje, pohranu i čuvanje i korištenje potrebnih biomeetrijskih podataka“ i donošenje izmjena i /ili dopuna odgovarajućih (provedbenih) podzakonskih akata.⁴

Na cjelokupni sadržaj Konvencije „ne stavljaju se nikakve rezerve“. Novi je postupak u „nadogradnji informatičkog sustava za izdavanje biomeetrijskih pomorskih knjižica“ očekuju se i veći prihodi od izdavanja biomeetrijskih pomorskih knjižica što, prvenstveno predstavlja trošak pomoraca.

2. VIZA KONVENCIJE I PODRUČJE PRIMJENE

Trajna je prijetnja nacionalnoj sigurnosti država i pojedinaca (putnika i posade) ali i sigurnosti brodova, što ugrožava dostojne uvjete rada. U globalizaciji brodske industrije pomorci trebaju posebnu zaštitu, kako prilikom ulaska na državno područje drugih država koje su ratificirale ovu Konvenciju, tako i prilikom kratkog boravka na kopnu ili prilikom tranzita, prekrcanja ili repatrijacije. Države se moraju osigurati da je svaka mjera poduzeta radi borbe protiv terorizma u skladu s njihovim obvezama prema međunarodnom pravu, posebno u pogledu međunarodnih ljudskih prava, prava izbjeglica i humanitarnog prava.⁵

U „vizi“ Konvencije piše da su članice MOR-a svjesne „da pomorci rade i žive na brodovima koji sudjeluju u međunarodnoj trgovini...“⁶

1 Prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije kojom se mijenja konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca iz 1958. godine s konačnim prijedlogom Zakona, Zagreb, 26. svibnja 2011. Vlada Republike Hrvatske.

2 Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90.; 135/97.; 8/98. – proć. tekst, 113/00.; 824/00. – proć. tekst, 28/01.; 41/01. proć. tekst, 55/01. ispravak, 76/10. i 85/00. – proćišćeni tekst: Vlada Republike Hrvatske, Klasa: 347/14./11-02/01. ur. broj 5030105-11-1, Zagreb, 26. svibnja 2011. (kao poz. bilj. br.1)

3 Konvencija br. 185 (2003.) je na snazi od 09. veljače 2005. godine, a ratificiralo ju je 18 država, a u jednoj državi se procjenjuje (isto str.)

4 Ustav Rep. Hrvatska će položiti ispravu o donošenju Zakona Uredu MOR-a te će u roku od šest mjeseci od „polaganja“ isprave početi obveze po ovoj Konvenciji za Republiku Hrvatsku.

5 Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda A/RES/57/219 /zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda pri suzbijanju terorizma

6 „Vitalni element opće dobrobiti pomoraca je pristup objektima i kratak boravak na kopnu“, što, s druge strane, omogućuje da se postigne sigurnije brodarstvo i „čišći oceani“ – kao u poz. bilj. br. 1. str. 4

Postavljeni su i ovi zahtjevi:

- 1) identifikacijska isprava „mora biti oblikovana na jednostavan način, od trajnog materijala, strojno čitljiva“ sve u skladu s uvjetima na moru (radi sprječavanja neovlaštenog mijenjanja i krivotvorenja i jednostavnog otkrivanja preinaka i dr.
- 2) uporaba međunarodnih standarda;
- 3) ne smije biti veća od „uobičajene putovnice“.¹³

Sadržaj, u osnovi, propisuje Konvencija.¹⁴ Svaka država svojim propisom određuje vrijeme važenja isprave „a ni u kom slučaju ona ne može biti dulje od deset godina, uz obnovu nakon pet godina“.

Podaci u ispravi („pojediniosti o nositelju“) ograničavaju se: ime i prezime, spol, datum i mjesto rođenja, državljanstvo, fizičke karakteristike koje mogu pomoći identifikaciji, digitalna ili izravna fotografija, potpis, te ostalo „ako udovoljava propisanim uvjetima“ (ne na štetu korisnika, bez rekonstrukcije i vidljivo na ispravi, dostupna i jeftina oprema za provjeru biometrije te da se može koristiti u lukama „i drugim mjestima uključujući i brodove“, a sustav treba da „osigura rezultate koji su jednaki i pouzdani za vjerodostojnu potvrdu identiteta“. Svi podaci o pomorcu na ispravi moraju biti vidljivi odnosno dostupni pomorcu putem uređaja „koji im omogućuje pregled bilo kojih podataka“.¹⁵

Navedene odredbe Konvencije pojašnjene su „Dodatkom I. – Model identifikacijske isprave pomoraca“, a čine „obrazac i sadržaj“ isprave (karakteristike i što kraći sadržaj „kako bi sadržavala podatke predviđene Konvencijom“ propisuje se izgled, omot, dimenzije, vodene žigove, posebna tinta, šare, gravure, mikro ispis i dr.).¹⁶

Dodatkom I. precizno se utvrđuju „podaci koji se unose na stranicu (ce) s podacima identifikacijske isprave pomoraca“ (ograničavaju se) i njihova obrazloženja, odnosno način popunjavanja (pozivanje na specifikacije ICAO Dokumenta 9303 dio 3. (drugo izdanje 2002.) ili Dokumenta 9303 dio 1. (peto izdanje, 2003.) Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO).

4. NACIONALNA ELEKTRONIČKA BAZA PODATAKA

„Svaka članica osigurava da su zapisi o svakoj identifikacijskog ispravi pomoraca koju je članica izdala, ukinula ili oduzela, pohranjeni u elektroničkoj bazi podataka. Moraju se poduzeti potrebne mjere radi osiguranja baza podataka od utjecaja ili neovlaštenog pristupa“.¹⁷

Identifikacijski sustav jamči privatnost i sadrži one podatke koji su „bitni za potrebe provjere... isprave ili statusa pomoraca... i zaštitu podataka“.

Pomorcima ima pravo uvida u podatke o njemu u bazi podataka kao i ispravak bez troškova za odnosnog pomorca“.

¹³ Isto: čl. 3. st. 1.-4.

¹⁴ Isto čl. 3. st. 5. „naziv tijela koja je izdaje s podacima radi brzog kontakta s tim organom, datumom i mjestom izdavanja isprave i drugo“.

¹⁵ Isto: čl. 3. st. 6.-10.

¹⁶ Ova isprava je identifikacijska isprava pomoraca za potrebe Konvencije o identifikacijskim ispravama pomoraca (izmijenjena) iz 2003. godine MOR-a. Ova isprava je samostalna isprava i nije putovnica“. Isto dodatak I.- st. 3.

¹⁷ Konvencija: čl. 4. st. 1.

Da bi se omogućila informiranost među državama i kontrola podataka (po potrebi) uveden je stalni informacijski centar („točka“) u državi i Uredu MOR-a.¹⁸

Posebno se naglašavaju „odgovarajuća ograničenja radi osiguranja da se nikakvi podaci, posebno fotografije ne razmjenjuju, ako nisu uspostavljeni mehanizmi kojim se osigurava pridržavanje primjenjivih standarda zaštite podataka i privatnosti“, da se osobni podaci „ne koriste u bilo koje druge svrhe osim provjere identifikacijske isprave pomoraca“.¹⁹

„Dodatkom II. Elektronička baza podataka“, utvrđuju se ograničenja za unos podataka u elektroničku bazu... „koju članica mora voditi“. To su ovi podaci: tijelo nadležno za izdavanje navedeno u identifikacijskoj ispravi, puno ime pomoraca kako je napisano u identifikacijskoj ispravi, jedinstveni broj identifikacijske isprave, datum isteka valjanosti ili suspendiranja ili oduzimanja identifikacijske isprave, biometrijski predložak kako se pojavljuje u identifikacijskoj ispravi, fotografije, podaci o svim zaprimljenim upitima u svezi s identifikacijskom ispravom pomoraca.²⁰

Ovaj dio Konvencije može se pravilno i potpuno primijeniti samo uz ispunjenje uvjeta iz Dodatka I. Konvencije i ustrojem „stalne informacijske točke“ u svakoj državi članici.²¹

5. KONTROLA KVALITETE I PROSUDBE

U Dodatku III.- Zahtjevi i preporučeni postupci i prakse vezano za izdavanje identifikacijskih isprava pomoraca“, Konvencija utvrđuje „minimalne zahtjeve glede procesa i postupaka izdavanja identifikacijskih isprava pomoraca, uključujući i postupke kontrole kvalitete“. Oni predstavljuju „obvezan rezultat koji mora postići svaka članica u upravljanju svojim sustavom izdavanja identifikacijskih isprava pomoraca“.

Radi osiguranja potrebne sigurnosti uspostavljuju se „proces i postupci“ za proizvodnju i isporuku obrazaca, čuvanje, rukovanje i odgovornost za neispunjene i ispunjene obrasce, rješavanje zahtjeva, popunjavanje podataka te dostave identifikacijskih isprava pomoraca, upravljanje i održavanje baze podataka, kontrola kvalitete postupaka i periodične prosudbe. Ovi se „proces i postupci“ mogu mijenjati „vodeći računa o potrebi da se članicama ostavi dovoljno vremena za provedbu potrebnih izmjena...“

Prosudbu o „procesima i postupcima“ obavlja svaka država – članica „najmanje svakih pet godina“, a izvješće o tome dostavlja glavnom direktoru Međunarodnog ureda rada“, a preslike se dostavljaju predstavnicima reprezentativnih organizacija brodovlasnika i pomoraca odnosno članice“. Izvješća su dostupna i drugim državama – članicama, posebnim „propisom članica“ koje udovoljavaju uvjetima iz Konvencije na temelju čega će se priznavati i identifikacijske isprave pomoraca dotične države – članice.²²

„Dodatkom III.“ utvrđuju se „obvezujući zahtjevi- Dio A“ i „Dio B - preporučeni postupci – procedure“. Država mora usvojiti minimalne zahtjeve „U dijelu A propisuju se obvezni rezultati koje, kao minimalne svaka članica mora postići i pri primjeni sustava izdavanja identifikacijskih

¹⁸ Isto: čl. 4. st. 2. i 5. Navedeni podaci „moraju u svako doba biti izravno dostupni imigracijskim i drugim nadležnim tijelima u državi članici MOR-a, elektroničkim putem ili putem informatičke točke...“

¹⁹ Isto: čl. 4. st. 6. i 7.

²⁰ Isto: Dodatak II, Elektronička baza podataka dio 1. i 2.

²¹ Isto: vidi Dodatak I, čl. 3. Konvencije i čl. 4. st. 4.

²² Isto: čl. 5.

isprava pomoraca. U dijelu B preporučuju se postupci i prakse za postizanje tih rezultata. Dio B su članice „dužne uzeti u potpunosti“ u obzir, ali nije obvezujući.²³

U „obvezujuće zahtjeve“ spadaju: proizvodnja i dostava neispunjenih obrazaca identifikacijskih isprava pomoraca (IO); čuvanje, rukovanje i odgovornost za neispunjene i ispunjene obrasce IIP; obrada zahtjeva suspendiranja ili oduzimanje IIP; žalbeni postupak, upravljanje, zaštita i održavanje baze podataka.

U „preporučene postupke i procedure“ spadaju isti elementi kao u „Djelu A“ prošireni i detaljnije postavljeni (jer se „preporučuju“), a odnosi se na postupak proizvodnje i dostave neispunjenih obrazaca IIP (proizvodni proces, zaposlenici koji na tome rade, specifikacije materijala) čuvanja, rukovanja i odgovornost za ispunjene i neispunjene obrasce IIP, unutarnja pravila tijela nadležnog za izdavanje IIP, obrada zahtjeva, upravljanje, zaštita i održavanje baze podataka, kontrola kvalitete postupaka i periodične prosudbe i dr.²³

6. OLAKŠICE ZA KRATKI BORAVAK NA KOPNU, TE TRANZIT I PREKRCAJ POMORACA

U odredbama čl. 6. st. 1. Konvencija propisuje „Svaki pomorac koji ima valjanu identifikacijsku ispravu pomoraca izdanu sukladno odredbama ove Konvencije od strane članica za koje je Konvencija na snazi bit će priznat kao pomorac u smislu Konvencije, osim ako postoji osnovana sumnja u vjerodostojnost identifikacijske isprave pomoraca“.

U ostalim odredbama utvrđuje se provjera „bez troškova za pomorca ili brodoglasnika“ u najkraće mogućem roku, ako je dolazak broda najavljen, a ako nema zapreka dozvoljava se („dopušta“) ulazak na svoje državno područje pomorcu koji je nositelj valjane identifikacijske isprave... kada je ulazak zatražen radi kratkog boravka na kopnu za vrijeme boravka broda u luci“.

Zapreke su propisane: za brod, za pomorca „dozvola za izlazak na kopno iz razloga javnog zdravlja, javne sigurnosti, javnog reda ili nacionalne sigurnosti“.

„U svrhu kratkog izlaska na kopno od pomoraca se neće zahtijevati posjedovanje vize“, a one države koje taj zahtjev ne mogu ispuniti... „osiguravaju“ da se „u bitnome ispuni taj zahtjev“.

Posebno je uređen „olakšani“ tranzit i prekrcaj u „najkraćem mogućem roku“, ali uz identifikacijsku ispravu treba imati i putovnicu.²⁴

Konvencija daje ovlast državama da to pravo ograniče radi „javnog zdravlja, javne sigurnosti, javnog reda ili nacionalne sigurnosti“, a i pravo da zatraže „prije odobrenja ulaska na svoje državno područje... dokaze u obliku pisanih isprava ...“, kao i da ograniče „ostanak pomoraca na razdoblje koje smatra razumnim za svrhu koja je u pitanju.“²⁵

7. TRAJNO POSJEDOVANJE I ODUZIMANJE

Identifikacijska isprava je u posjedu pomoraca „u svako doba, osim kada je na čuvanju kod zapovjednika odnornog broda, uz pisani pristanak pomorca“.

²³ „Dodatak III“ uz Konvenciju, utvrđuje „zahtjeve i preporučene postupke i prakse vezane za izdavanje identifikacijskih isprava“ u dva dijela: Dio A ima točke 1-5, a Dio B točke od 1 do 5 osam podtočaka. „Dodatak III“ se primjenjuje uz članak 5 Konvencije

²⁴ Isto: čl. 6. st. 7. „radi ukraja na svoj brod ili prekrcaja na drugi brod“, „prolaska u tranzitu radi ukraja na svoj brod u drugoj zemlji ili radi repatrijacije ili u bilo koju drugu svrhu odabranu od strane tijela odnosno članice“

²⁵ Isto: čl. 6. st. 8. i. 9.

Može biti oduzeta „od strane države koja ju je izdala ako se utvrdi do pomorac više ne udovoljava uvjetima za njezino izdavanje sukladno ovoj Konvenciji“.

Postupak propisuje država (postupak za suspendiranje ili oduzimanje identifikacijskih isprava pomoraca). To je upravni postupak. Mora se osigurati drugostupanjsko odlučivanje. U tom postupku sudjeluju „savjetovanjem“ reprezentativne organizacije brodoglasnika i pomoraca „i oni se uključuju u postupku po žalbi“.²⁶ To će morati preciznije utvrditi u nacionalnim propisima uz uvažavanje upravnog postupka.²⁷

8. ZAKLJUČAK

8.1. Republika Hrvatske ima uređene odnose o identifikacijskim ispravama pomoraca, iako nije bila ratificirala Konvenciju o identifikacijskim ispravama pomoraca iz 1958. godine (br. 108).²⁸ Provedba propisa po ovoj Konvenciji u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove pomorstva i za unutarnje poslove.²⁹ Sada će u pravni sustav države „ući“ i ova Konvencija, što bi trebalo otkloniti probleme hrvatskih pomoraca u pojedinim državama i olakša njihovo putovanje u druge države radi ukraja na brod, prekrcaja na drugi brod ili u slučaju repatrijacije, kao i njihov iskrcaj na obalu i kratkotrajni boravak u granicama grada u kojem je smještena luka pristajanja. Konvencija još nije na snazi, a njezino stupanje na snagu objavit će se prema Zakonu o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

8.2. Preostaje dosta posla u realizaciji odredbi ove Konvencije. Zahtijevaju se „proces i postupci“ u izdavanju identifikacijskih isprava pomoraca: proizvodnja i isporuka obrazaca, čuvanje, rukovanje, odgovornost, rješavanje zahtjeva za izdavanje, upravljanje i održavanje baze podataka, kontrola kvalitete postupka, prosudbe upravljanja sustavom i permanentna veza u postupcima brodar, udruge pomoraca MOR-a (ILO) i dr.

To prate i druge radnje i odnosi: zahtijevanje (ili nezahtijevanje) viza „u svrhu kratkog izlaska na kopno“ važenje (odnosno nevaženje) valjane identifikacijske isprave pomoraca uz putovnicu (ili bez putovnice), jer je sada u Republici Hrvatskoj pomorska knjižica i putna isprava pomoraca – hrvatskog državljanina prema Zakonu putnim ispravama hrvatskih državljanina, NN br. 77/99; 193/02; 98/05. i odredbe čl. 137. st. 4 Pomorskog zakonika); čuvanje i posjed isprave; nomotehničko usklađivanje odgovarajućih porpisa (pojmovi brodoglasnik, brodar, kompanija i dr.), praćenje eventualnih izmjena i dopuna Konvencije, izdavanje identifikacijskih isprava i priznavanje tih isprava izdanih u drugim državama i dr.

8.3. Konvencija obvezuje deset godina uz mogućnost otkaza godinu (jedanaestu) dana, odnosno ako se ne otkáže i dalje deset godina, sve do zamjene „novom“ Konvencijom.

8.4. Konvencija restriktivno koristi pojam „pomorac“ kao osobu koja je zaposlena ili na drugi način angažirana u bilo kojem svojstvu na plovilu... koje plovilo redovno sudjeluje u pomorskoj

²⁶ Isto: čl. 7.

²⁷ Zakon o općem upravnom postupku, NN br. 47/99.

²⁸ Pomorski zakonik, NN br. 181/04; 76/07; 146/08; Pravilnik o pomorskim knjižicama i odobrenjima za utvrđivanje te postupcima i načinu prijave i odjave pomoraca na obvezno mirovinsko i obvezno zdravstveno osiguranje, NN br. 3/08; Ućur Marinko, Provedbeni propisi o pomorcima, Sindikat pomoraca Hrvatske, Rijeka 2008.

²⁹ Konvencija o identifikacijskim ispravama pomoraca (izmijenjena) iz 2003. godine, donesen je 19. lipnja 2003. godine, Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, NN br. 28/96. (čl. 27. i 28.; čl. 30.-32.). Inače, Konvencija će za Hrvatsku stupiti na snagu „šest mjeseci međunarodna na koju se kod glavnog tajnika MOR-a, njezina ratifikacija i registrirana.

plovidbi“, pa će za realizaciju odredbe članka 1. st.1. biti potrebno nacionalnim propisima to uređiti tamo da se razlikuje pojam pomoraca od pojma član posade, kako bi se mogao podnijeti zahtjev za izdavanje identifikacijske isprave od „aktivno legitimirane stranke“. Pomorsku knjižicu može imati i nezaposleni pomorac „a mora imati kad je ukrcaj kao član posade broda“³⁰

To se odnosi i na dokaz o identitetu podnositelja zahtjeva“ izdavanje druge isprave, a posebno na sadržaj identifikacijske isprave pomorce (IIP) npr. o zdravstvenoj sposobnosti, o ukrcaju i iskrcaju i drugo.

8.5. Dok brod obavlja plovidbeni zadatak, za pomorca je brod mjesto života i mjesto rada.

8.6. Konvencija se može odnositi i na ribare, ako tako odluče reprezentativne udruge ribara i vlasnika ribarskih plovilnih objekata.

Očekuje se veći napor i odgovornost države i njezinih tijela i drugih subjekata uprovedbi ove Konvencije i osiguranje statusa jedne od nezamjenjivih kategorija radnika u dokazivanju Republike Hrvatske u međunarodnoj plovidbi.

Marinko Đ. Ućur, Ph.D., Full Professor, Faculty of Law in Rijeka

INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION CONVENTION NR. 185 ON THE SEAFARERS' IDENTITY DOCUMENTS (2003)

Abstract

On 19 June 2003 the Seafarers' Identity Documents Convention was adopted in Geneva revising the the Seafarers' Identity Documents Convention Nr. 108 of 1958.

The Croatian Parliament passed the Law on Convention Nr. 185 Ratification of 2003 without having ratified the 1958 Convention.

Thus on the global level Croatia takes part in the system of not only improved seafarers' security in international maritime navigation but also improved safety of passengers, crew and ships, states and individuals.

The content of the Convention is arranged in 18 articles and three annexes (I, II and III). Annex III has two parts: mandatory requests and recommended procedures. It creates numerous legal and other obligations to various subjects.

The Convention has been in force since 9 February 2005 and has been ratified by 18 states so far.

Passing of implementing regulations follows along with adding computer system for biometrical maritime documents issuing (computer data base guaranteeing privacy to seafarers) as well as permanent information centre introduction ("stops") in the state.

Key words: Convention, seafarer, identity document, regulations, ratification

³⁰ Kao dokaz da je podnositelj zahtjeva pomorac“ može poslužiti „prethodna IIP ili iskrcajne knjižice pomoraca ili svjedodžaba o osposobljenosti, kvalifikaciji ili drugoj odgovarajućoj izobrazbi ili „jednako snažan dokaz“ (sve uz provjeru).

Prof. Dr. Mariniko Đ. Ućur, Fakultät für Rechtswissenschaften der Universität in Rijeka

KONVENTION DER INTERNATIONALEN ARBEITSORGANISATION NR. 185 ÜBER PERSONALAUSSWEISE FÜR SEELEUTE (2003)

Zusammenfassung

Am 19. Juni 2003 wurde in Genf die Konvention der Internationalen Arbeitsorganisation über Personalausweise für Seeleute verabschiedet, wodurch die Konvention unter demselben Namen Nr.108 aus dem Jahr 1958 abgeändert wurde.

Der kroatische Sabor hat das Gesetz zur Ratifikation der Konvention Nr. 185 aus dem Jahr 2003 verabschiedet, ohne dass die Konvention aus dem Jahr 1958 vorläufig ratifiziert wurde. Dadurch schließt sich die Republik Kroatien ins globale System der besseren Sicherheit von Seeleuten, Passagieren, Mannschaften, Schiffen, Staaten und einzelnen Personen in der internationalen Seeschifffahrt ein. Der Inhalt der Konvention ist in 18 Artikeln und drei Anhänge (I, II und III) eingeteilt. Der dritte Anhang, der aus zwei Teilen besteht: den verbindlichen Forderungen und den empfohlenen Verfahren und Prozeduren, schafft mehrfache rechtliche und andere Verpflichtungen für verschiedene Subjekte.

Die Konvention ist am 9. Februar 2005 in Kraft getreten und wurde bis jetzt von 18 Staaten ratifiziert. Die Verabschiedung von Durchführungsvorschriften und der Anbau des Informationssystems zum Zweck der Ausstellung von biometrischen Personalausweisen für Seeleute (d.h. von informativen Datenbeständen, die die Heimlichkeit der Privatangaben der Seeleute gewährleisten) sollte folgen, sowie die Einführung von einem ständigen Informationszentrum (Informationsstelle) im Staat.

Schlüsselwörter: Konvention, Seemann, Identifikationsurkunde, Vorschriften, Ratifikation

Mr. sc. Dominik Kozary, Carrinska uprava, Zagreb

Stručni rad
UDK 613.83
364.272

PROGRAMI ZA SPRJEČAVANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA U SVIJETU I HRVATSKOJ

Sažetak:

U radu je prezentiran niz preventivnih programa za sprječavanje zlouporabe opojnih droga, koji su nastajali i razvijali se u svijetu u proteklih 40 godina.

Pregledom je obuhvaćen razvoj preventivnih programa od početnih koji su bili svedeni na pukto prezentiranje informacija o štetnosti droga i time bili više usmjereni na izazivanje straha kod pojedinaca, do onih koji su danas usmjereni na razvijanje socijalnih vještina i socijalnog učenja, kojima se pojedince učiti vještinama odupiranja socijalnim pritiscima okoline uslijed kojih mnogi posežu za opojnom drogom.

U radu će biti prezentirano i stanje prevencije u Hrvatskoj kao i prateće zakonske odredbe.

Cljučne riječi: preventivni programi, model socijalnog učenja, zlouporaba opojnih droga,

1. UVOD

Znanstveni pristup suzbijanju masovne zlouporabe droga javio se 60-ih godina prošlog stoljeća u SAD-u i 70-ih u Europi. Tada su spoznaje o uzrocima ove opasne pojave, kojoj svakodnevno podliježe sve više mladih ljudi, bile relativno oskudne, nerijetko i pogrešne. Postojeći stavovi utjecali su na razvoj teorija prevencije i razradu modela čija je primjena omogućila znanstvenu evaluaciju rezultata i odabir sve uspješnijih načina borbe protiv zlouporabe droga koja je nedvojbeno postala ozbiljni društveni problem. Ovisnost, koja se očituje u bolesnoj želji i neodoljivoj potrebi za ponovnim uzimanjem određenog opojnog sredstva pri čemu se pojedinačna doza sve više povećava, a vremenski razmak od jedne do druge doze smanjuje (Hudolin, 1987.), predstavlja najozbiljniji simptom, ove sve prisutnije društvene prijetnje.

U Hrvatskoj je, prema godišnjem izvješću Zavoda za javno zdravstvo, broj liječenih osoba zbog ovisnosti o psihoaktivnim drogama u 2008. godini iznosio 7.506 osoba te se ukupan broj liječenih osoba nije značajnije mijenjao u protekle tri godine. Od ukupnog broja liječenih 5.832 (77,7%) je bilo liječeno zbog ovisnosti o opijatima, dok su 1.674 (22,3%) osobe bile liječene zbog ovisnosti o nekom drugom psihoaktivnom sredstvu, najčešće marihuani. Iako je u Hrvatskoj broj zahtjeva za liječenjem stabilan, iz godišnjih podataka je razvidno da postotak liječenja zbog opijatske ovisnosti raste, dok je postotak liječenja zbog ovisnosti o neopijatima u padu.

Prema podatcima godišnjeg izvješća UNODOC-a 2008. godine (UN Office on Drugs and Crime) godišnja prevalencija zlouporabe psihoaktivnih sredstava pokazuje stabilizaciju. Udio osoba koje konzumiraju psihoaktivne droge u općoj svjetskoj populaciji (15-64 godine) je gotovo nepro-